הוציאו לו פרק חמישי יומא

ס.

מסורת הש"ס

ל) [קידושין מד. וש"נ], כ) [נעיל יב: מ"ז.] פסחים סי. מולין קח. כריתות ז. מעילה יח: זבחים מו., ג) [זבחים שם מולין קח:], ד) זבחים מג. [וש"נ], ה) מכילתין מט:, ו) זבחים מב. קי:, ז) [נעיל לט: זבחים מ.], ח) [תוספ' פ"ג ה"ד], ט) [קידושין נד.], י) [וע' תוס' פסחים סי. ד"ה כתיב וחומ' מעילה יח. ד"ה תרי כתנו תירוצים אחרים אבל כמולין קיג: ד"ה עזים וקיז: ד"ה תרי וכזבחים מו. ד"ה תרי הניחו כתיבת דכתב מיעוטא מני.], כ) רש"ל.

תורה אור השלם

1. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בַּדֵּי הַבַּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג
2. וְלִבֵּשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבֹּשׁ בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִّזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
3. וְכֹל זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הַחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֶגְלָה הֶעָרוּפָה בַּנָּחַל: דברים כא ו
4. וְהָיִתָה זֹאת לְּכֻם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ בַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: ויקרא טז לד

גליון הש"ם

מתני' הקרים דם השעיר. עיין מנחות דף ה ע"ב תוס' ד"ה ולו לין מתוסר זמן: גמ' אם הקדים מעשה לחבירו. עיין סוטה דף י"ז ע"ב תוס' ד"ה קודם שתקבל:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ישנים

ומעלי כהן וכ"ת דאיכא תרי מיעוטי הערופה ושמו הא מיתת למ"ד דהוו שני כתובין ומלמדין אלא למ"ד דהוו שני כתובים ואין מלמדין אין אנו צריכין לתני מיעוטי ואומר רבי דנפקא ליה מתשלומין המתנת דדרבי בת"כ שאין מועלין בהם שאינן למזבח ס"ג דכר שנעשית מצותו אין מועלין כו. מ"ר: והרי תרומת הדשן כו'. אומר רבי דתנן פרק ולד חטאת (דף יא.): דישון מזבח הפנימי והמערב לא נהנין ולא מועלין ומתרצינן בגמרא בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנא לן כו' ומשמע לפלוגתא דה"פ בשלמא מזבח החיצון (דאתין) מועלין כו' אלא מזבח הפנימי (מנ"ל כו' משמע דאין מועלין בתרומת הדשן ונהנין בה"ר דישון מזבח הפנימי) לא נהנין מן התורה ולא מועלין (והשתא ה"ק בשלמא מזבח החיצון אסור בהנאה מדאורייתא דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנ"ל שאסור בהנאה מן התורה ומשני דמדשן נפקא ומ"ל מ"כ ליטמא הכא דס"ל מזבח החיצון ופנימי ומערב ג' כתובים הכתיבי כאחד ד"ל דאחר שלמדנו דישון מזבח הפנימי ומערב כו' מציבי טולהו בדבר אחד ומועלין דקאמר הכא בתרומת הדשן לאו דיקא אלא איסור בעלה קאמר) ואע"ג דליכא מעילה איסורא איכא דנעבלה ערופה ליכא נמי אלא איסורא בעלמא ואומר רבי כי נגלה דה"פ דבדישון מזבח הפנימי והמערב יש בהם מעילה קודם דישון ולאחר דישון שהיתם בתקומם אין בהם מעילה בלו מן המערב ודייק בגמרא בשלמא מזבח החיצון יש בו מעילה קודם דישון וגם לאחר תרומת הדשן אסור בהנאה כו' אלא דישון מזבח הפנימי והמערב אף אחר שנעשו אסר קודם דישון ואלו בני קטורת אמרינן בפרק וא"ת מ"ש דמועלין בדישון מזבח הפנימי ומערב כו' מ"מ דאחר שנתקדשו בדישון מזבח הפנימי והמערב יש בו ממש כמו קול ומראה אבל דישון מזבח הפנימי והמערב יש בו ממש כי אין נגלה לומר שיכא בכרת יותר ממש מקול ומראה לפי שנכנס בגוף ולפי טעם זה המנרת הדם של הקדש לא מעל אבל לגשן האשון מעל דלא שייך בה טעמא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ולאחר שעמדו מועלין בדישון מזבח הפנימי והמערב כמו בשל מילון ותדב שכן היא שמועלין בהן בהא תפיש מזבח החיצון פלוגתא דתמוראי היא בפרק חטאת העוף (דף ט.) בתעלה דאיכא למ"ד עד הולאת הדשן ואיכא למאן דאמר עד תרומת הדשן אבל קודם תרומת הדשן לכ"ע מועלין וא"ל בדישון מזבח הפנימי והמערב למה לא יתעלו כמו כן נאסר קודם שהיא מדשן (שבל קטורת) מ"ר ל) ג): משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה

ל) עי' כתוס' מולין קי"ז ל חזבחים מ"ז ל ומעלה י"ל ב ומתוס' דקטורין ריגאלאי דבר אמ"ר. ומסוף ל"ל כמו כן נאמר כיון שהוא מדשן. ועיין ש"ר. מ) עי"כ שיך לדף נט ע"ב.

וכגדי כהונה. תרגמה בגדי לבן דכ"ג ביום הכפורים דכתיב בהו והניחם שם (ויקרא טז:): **רשומין הן לכהן הדיוט.** וקיימא לן ט) בגדי כהונה אין בהן מעילה מפני שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו זריזין לפושטן מיד: **עגלה ערופה.** כתיב בה שם שם תהא גניזתה: **הערופה.** זו ולא אחרת: **פלפח קראי כתיבי.** לכם לכפר הוא: **חד למעוטי מנותר.** שאם אכל דם נותר בשוגג אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם אכל דם קדשים בטומאת הגוף שהיא בכרת בכולן אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם שגג בדם והזיד באחת מאלו פטור מכרת: **אכל מפיגול לא צריך למעוטי.** שאם אכל דם מקרבן פיגול ממילא אחריתי נפקא לן דפטור מכרת דפיגול: **כין לאדם כין למזבח.** שאחרים מתירין אותן או לאכילת אדם כגון בשר קדשים הנאכל שאנו בוזריקת הדם שכל זמן שלא נזרק אסור באכילה דכתיב ודם וזכחיך ישפך (דברים יב) והדר והבשר תאכל או מתירין למזבח כגון אימורין שזריקת הדם מכשרתן למזבח דכתיב (ויקרא ז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' והדר והקטיר החלב לריח ניחוח חייבין עליו משום פיגול אם אכל מהן מקרבן מפוגל חייב כרת דכתיב (שם ז) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא אכל מתיר את אחרים כגון הדם והקומץ אין חייבין עליו משום פיגול דגמרינן משלמים דפיגול בשלמים כתיב ושלמים יש להן מתירין למזבח ומתירין לאדם שהדם מתיר את אימוריהן למזבח ובשרם לאכילה: **מתני' האמורין על הסדר.** במשנתנו: **וכן בהילכו.** נתן מקלת מתנות על הפרוכת ונשפך הדם יניח פר אחר ויתמיד מתנות הפרוכת ואין צריך לחזור ולהתחיל בכפורת: **שכולן כפרה בפני עצמן.** לפיכך כפרה שנגמרה נגמרה: **ממקום שפסק.** ואפילו לא נגמרה אותה כפרה אין צריך לחזור ולינתן מה שנתן: **גמ' מכפניס.** לפני ולפנים: **בגדי לבן מכאן.** כגון הגרלה וידוי ושפיכת שיריים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב אם הקדים להן דבר מאומר אין אלו מעכבין עליו לפוסלו אבל בשחיטה ובמפיגה מודה הוא לזורק פנים כפנים דמי: **בגדי זהב מכאן.** כגון מילו ומיל העם שהקדים להן הולאת כף וממתה אין מעכבין עליו לפסול: **אחת בשנה.** אלמא כי כתיב חוקה לעיכובא אחת בשנה כתיב: רבי

משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה [6]שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין [7]הניחא לרבנן דאמרי [8]והניחם שם מלמד שטעונין גניזה אלא לרבי דוסא דאמר בגדי כהונה ראוין הן לכהן הדיוט מאי איכא למימר משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר תרי מיעוטי כתיבי [2]ושמו [3]הערופה [4]והני תלתי קראי בדם ל"ל חד למעוטי [5]מנותר וחד למעוטי ממעילה וחד למעוטי [6]מטומאה אבל מפיגול לא צריך למעוטי קרא [7]דתנן [8]כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול ודם עצמו מתיר הוא:

מתני' כל [9]מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום [10]הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר [11]ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ור"ש אומרים [12]ממקום שפסק משם הוא מתחיל: **גמ'** ת"ר [13]כל מעשה יוה"כ האמור על הסדר [14]אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום א"ר יהודה [15]אימתי בדברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים אבל דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי רבי נחמיה אומר בד"א בדברים הנעשים בבגדי לבן בין מבפנים בין מבחוץ אבל בדברים הנעשים בבגדי זהב מבחוץ מה שעשה עשוי אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [16]והיתה זאת לכם לחוקת עולם אחת בשנה רבי

מעיטוטא הוא אבל השתא מכח דכתיב עגלה ערופה דהשתא הוו להו שלשה כתובין הוה ליה כל חד כמו מיעוטו והוה ליה תרומת הדשן ומיעוטו שלה כמו מיעוטו אחר מיעוטו[9]: **חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה.** תימה דבחד קרא סגי למעוטי תרוייהו דכיון דאימעיטו חד מייהו ילפינן אידך מינה בג"ש דמילוי דכילפינן להו מהדדי בפרק בית שמאי (זבחים דף מה.) גבי קדשי עבודה ולי קשה דלא הוה צריך קרא לא לגותר ולא לטומאה דכיון דפיגול לא צריך קרא דהוה ליה דבר שאין לו מתירין ניתו בק"ו ומה פיגול שהוא בקבועה ובציבה אחת ולא הותר מכללו אינו חייב עליו טומאה שהיא בעולה ויורד ובשתי ידיעות דוקא והותר מכללו לא כל שכן וכיון דנפקא לן טומאה בקל וחומר מפיגול הדר ילפינן נותר בחילול חילול דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפרק איזהו מקומן (שם דף נ:) ונראה לי דאע"ג דעביד גמרא קל וחומר זה לפטור בדבר שאין לו מתירין משום טומאה קל וחומר פריכא הוא דאיכא למיפרך מה לפיגול שאינו נוהג לאחר זריקה ושאין פסולו בגופו אלא במחשבה בעלמא ושאינו מטמא תאחר בטומאה דשייכא אפילו לאחר זריקה ופסולו בגופו ושכן מטומאה והא דעביד התם הלא קל וחומר עיקרו אג"ש סמוך דמלי למילף חילול חילול מנותר ונותר עון עון מפיגול והא דיליף לה מק"ו ולא קאמר בהדיא מג"ש ד"ל משום דס"ד למילף בג"ש מהיקשא דאיתקבו אכילת קודש בטומאה לשימוש בטומאה בקרא דויזרו כמו שפירש ר"י שם כרש פ"ב דזבחים (דף טו: ד"ה אלא) וסד"א כי היכי דעיקר שימוש בטומאה הוי אף בדבר שאין לו מתירין הכי נמי אכילת קודש בטומאה ואע"ג דג"ש עדיפא שאני הכא כיון דהיקש לא איצטריך למילי אחריני וג"ש איצטריך למילי אחריני היקשא עדיפא ולהכי קאמר קל וחומר דכיון דפיגול חמור בכמה ענינים ואינו חייב אלא בדברים שיש לו מתירין א"כ מיסתברא למיגמר טומאה מיניה בג"ש ולא נידרוש היקשא כלל דאינו כל כך היקש גמור כיון שלא הוכרכו בהדיא בקרא דויזרו אכילה ושימוש אבל הא קשיא לי מאי איצטריך למימר אבל פיגול לא צריך קרא משום דהוה ליה דבר שאין לו מתירין ליתא דלא צריך קרא משום דגמר עון עון מנותר אלא לאפוקינהו ממעילה דגזירה שוה דעון עון וחילול חילול לא ניתנה אלא למאי דכתיב בהדיא אבל הני דרשות דלכם הוא לכפר לא משמע אלא לאפוקינהו ממעילה והא דדרשינן מייהו נותר וטומאה הייט בשם אינו ענין למעילה וכיון דלא נפקי אלא בשם אינו ענין לא גמרינן מייהו בגזירה שוה: תנא

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ח מהל' מעשי הקרבנות הלכה ח:
פח ג שם הלכה ז:
פט ד מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הלי ד:
צ ה שם הלכה ה:
צא ו שם הלכה ג:

רבינו חננאל

ושנינן שני תרומת הדשן משום דהויא היא ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד. פי' הבא כתיב ושמו אצל המזבח. ובבגדי כהונה כתיב והניחם שם. וכיון דאשכחנן בתרוייהו כתוב גניזה. לא גמרינן מיניהו. דקיימא לן דכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. שהיה לו לכתוב באחד וללמד השיני ממנו. שכן התורה נדרשת. וכיון שכתיב עוד פעם אחרת. גילה לנו שזה הדין באילו בלבד ולא בזולתם. ודחינן כי בגדי כהונה לר' דוסא אין טעונין גניזה. דאוקימנא עגלה ערופה במקומם. שנאמר וערפו שם את העגלה וגו'. ולמאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר. כלומר קשיא לר' יוחנן. דתרוץ (תרוץ) מעוטי כתיבי. ואינך יכול ללמד מהם. בתרומת הדשן כתיב ושמו. זו אפר נעשית מצוותה בקדושתה קיימא ומרעלין בה ולא אזלתה. וכן הערופה בפורתה. זו ולא אזלתה. והני ג' קראי בדם. לכם ולכפר והוא. חד למעוטי מנותר שאין דין נותר בדם. ולא דין מעילה. ולא דין טומאה. כמו בשר קדשים וחלבם. אבל שאין בו דין פיגול אין צריך קרא למעוטי דהא הגן כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול. פי' מתירין. בשר הקדש לאדם והחלב למזבח. כי אין מותרין הבשר ולא החלב עד שיזרק הדם. אבל הדם הוא מתיר ואין אחרים מתירין אותו. **מתני'** כל מעשה יום הכפורים בו'. ת"ר כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום. פי' אם שינה מן הסדר שכתוב בתורה והקדים המאוחר לא עשה כלום. אמר ר' יהודה כמה דברים אמורים בדברים הנעשין בבגדי לבן לפני ולפנים. אבל דברין הנעשים בבגדי לבן בחוץ כגון שחיטה והגרלה וכיוצא בהן ואפי' בהיכל מה שעשה עשוי. א"ר נחמיה במה דברים אמורים בדברים הנעשים בבגדי לבן בין בחוץ בין בפנים. אבל הנעשין בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי. א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל אחת בשנה.

תוס' ישנים (המשך)

כל שעה (דף כו.) דהמתנה תימרתו אין מועלין בו ומ"ל שיעתה אולה למלאכי השרת שא"א שלא יהנו מתנו נתפיה ונפיטום ובהולכה ובהקטרה ובכגון הוא דגזרו ביה אבל אחר שנעשית מצותו לא גזרו ביה מידי אי נמי ריח אין בו ממש כמו קול ומראה אבל דישון מזבח הפנימי והמערב יש בו ממש כי אין נגלה לומר שיכא בכרת יותר ממש מקול ומראה לפי שנכנס בגוף ולפי טעם זה המנרת הדם של הקדש לא מעל אבל לגשן האשון מעל דלא שייך בה טעמא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ולאחר שעמדו מועלין בדישון מזבח הפנימי והמערב כמו בשל מילון ותדב שכן היא שמועלין בהן בהא תפיש מזבח החיצון פלוגתא דתמוראי היא בפרק חטאת העוף (דף ט.) בתעלה דאיכא למ"ד עד הולאת הדשן ואיכא למאן דאמר עד תרומת הדשן אבל קודם תרומת הדשן לכ"ע מועלין וא"ל בדישון מזבח הפנימי והמערב למה לא יתעלו כמו כן נאסר קודם שהיא מדשן (שבל קטורת) מ"ר ל) ג): משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com